

Maria Zabłocka

75-lecie odrodzenia Wydziału Prawa Uniwersytetu Warszawskiego

Palestra 38/5-6(437-438), 160-162

1994

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

■ 75-lecie odrodzenia Wydziału Prawa Uniwersytetu Warszawskiego

Dnia 28 lutego 1994 roku w Sali Senatu Uniwersytetu Warszawskiego w Pałacu Kazimierzowskim odbyła się sesja naukowa poświęcona 75-leciu odrodzenia działalności Wydziału Prawa Uniwersytetu Warszawskiego.

Uroczystego otwarcia sesji dokonał Dziekan Wydziału, prof. dr Jerzy Okolski, który powitał J.M. Rektora UW – prof. dr. Włodzimierza Siwińskiego, oraz licznie zebranych. Wśród gości reprezentujących środowisko prawnicze byli obecni również przedstawiciele adwokatury: wiceprezes Naczelnej Rady Adwokackiej, adwokat Czesław Jaworski oraz wicedziekan Warszawskiej Rady Adwokackiej, adwokat Andrzej Tomaszewski.

Pierwszy referat pt. *Wydział Prawa na odrodzonym Uniwersytecie Warszawskim* wygłosiła prof. dr Grażyna Bałtruszajtys. Wspomniała o tradycjach nauczania prawa w Warszawie już w XVIII wieku w Szkole Rycerskiej, o Szkole Prawa w Księstwie Warszawskim, przekształconej w 1811 roku w Szkołę Prawa i Administracji, która stała się w 1816 roku Wydziałem Prawa i Administracji na Królewskim Warszawskim Uniwersytecie zwanym Aleksandryjskim oraz o Wydziale Prawa w Szkole Głównej. W niepodległej Polsce już w 1918 roku podjęto kroki w celu stabilizacji Uniwersytetu Warszawskiego, w tym i Wydziału Prawa. Na podstawie dekretu Naczelnika Państwa z dnia 7 stycznia 1919 roku mianowano profesorów – tytuł profesora zwyczajnego otrzymali profesorowie: Zygmunt Cybichowski, Antoni Kostanecki, Ignacy Koschembahr-Łyskowski i Leon Petrażycki, a profesorów nadzwyczajnych: Karol Lutostański i Edward Strasburger. Mianowani profesorowie objęli kierownictwo powierzonych im Katedr zwanych Seminariami w marcu 1919 roku i od tego czasu trwa nieprzerwanie nauka prawa na Uniwersytecie Warszawskim. Tajne Nauczanie na Wydziale Prawa UW zostało podjęte już jesienią 1940 roku i kontynuowane, z niewielkimi przerwami na skutek aresztowania Dziekana Wydziału – prof. Romana Rybarskiego, aż do wybuchu Powstania Warszawskiego. Ostatnią część swego referatu poświęciła prof. Bałtruszajtys losom wydziału po 1945 roku oraz podkreśleniu najważniejszych osiągnięć wydziału w ciągu 75 lat działalności, tak w zakresie prac badawczych jak i osiągnięć dydaktycznych.

Następnie prof. dr Witold Czachórski ukazał na szerokim tle porównawczym postać wybitnego cywilisty i inicjatora zmian legislacyjnych – prof. dr. Karola Lutostańskiego. Po przedstawieniu osiągnięć cywilistów II RP w innych ośrodkach uniwersyteckich, a w szczególności na Uniwersytecie Jagiellońskim i Uniwersytecie Jana Kazimierza we Lwowie, prof. Czachórski nakreślił sylwetkę naukową czołowego przedstawiciela cywilistów warszawskich – K. Lutostańskiego. Zaczął on wykłady z prawa cywilnego już w październiku 1917 roku i 1 kwietnia 1919 roku został mianowany profesorem nadzwyczajnym, a następnie zwyczajnym. Pracę naukową i dydaktyczną łączył z udziałem w pracach Komisji Kodyfikacyjnej, gdzie był głównym referentem **Zasad projektu prawa małżeńskiego** oraz **Projektu majątkowego prawa małżeńskiego**. Brał także udział w pracach nad **Projektem ustawy o aktach stanu cywilnego**. Przy opracowywaniu unifikacji prawa małżeńskiego K. Lutostański – jak podkreślił prof. W. Czachórski – stał na stanowisku konieczności akceptowania naczelných zasad ustrojowych Konstytucji z 1921 roku, z czym wiązało się traktowanie rodziny i małżeństwa jako instytucji związanych ściśle z organizacją państwową oraz równego traktowania przez władze państwowe wszystkich obywateli. Związana z tym była konieczność stosowania jurysdykcji wobec obywateli jedynie przez władzę państwową i świeckiej publicznej rejestracji danych dotyczących rodziny.

Prof. dr Anna Turska swój referat o *Leonie Petrażyckim w perspektywie historycznej i współczesnej* zaczęła od przytoczenia stwierdzenia Jerzego Landego „iż nad twórczością Leona Petrażyckiego czuwała nie Opatrzność, a opaczne zrozumienie”. Bo choć lektura dzieł Petrażyckiego stanowi ciągle żywe źródło inspiracji naukowych, choć wychował on liczne grono swych kontynuatorów, to jednak nigdy nie był w pełni doceniony. Jego twórczość budziła podwójne niezrozumienie: dla współczesnych mu nie mieściła się w „zastanej wiedzy i jej utrwalonych paradygmatach”, dla uczonych następnych pokoleń Petrażycki był epigonem już istniejącej wiedzy. Zainteresowania naukowe Petrażyckiego były bardzo rozległe, poczynając od studiów nad prawem rzymskim i cywilnym poprzez sformułowanie metody prawnopolitycznej wyrażającej się w analizie społecznych źródeł i skutków norm prawnych, a kończąc na pracach poświęconych moralności filozofii i teorii rozwoju społecznego oraz zagadnieniom teorii i metodologii nauk.

Prof. dr Witold Wołodkiewicz ukazał sylwetkę wybitnego romanisty, organizatora odrodzonego Uniwersytetu Warszawskiego – Ignacego Koschembakra-Łyskowskiego. Uczony ten rozpoczął swą karierę naukową od objęcia Katedry Prawa Rzymskiego we Frybur-

gu a następnie we Lwowie, gdzie przeciwstawił się zdecydowanie niemieckiej szkole historycznej, zwanej też szkołą pandektową. W przeciwieństwie do niemieckich pandektystów I. Koschembahr-Łyskowski prowadził badania nad klasycznym prawem rzymskim na tle ówczesnych stosunków ekonomiczno-społecznych. Swą pracę na Uniwersytecie Warszawskim rozpoczął już 15 listopada 1915 roku, tj. w pierwszym dniu działalności tworzącego się uniwersytetu. Po odzyskaniu niepodległości był członkiem Komisji Stabilizacyjnej. Nominację na profesora zwyczajnego uzyskał 1 kwietnia 1919 roku i został Kierownikiem Seminarium Prawa Rzymskiego. W roku akademickim 1923/1924 został wybrany rektorem Uniwersytetu Warszawskiego. Równocześnie uczestniczył aktywnie w pracach Komisji Kodyfikacyjnej – najpierw jako wiceprzewodniczący sekcji prawa cywilnego, a od 1927 roku jako wiceprzewodniczący Komisji Kodyfikacyjnej. W pracach swych nie ograniczał się do przedstawiania instytucji prawa rzymskiego, lecz również wykazywał tradycje romanistyczne współczesnych ustawodawstw cywilnych. Liczne jego prace dotyczą współczesnego prawa cywilnego i prawa porównawczego. Prof. Wołodkiewicz zwrócił też uwagę na liczne kontakty zagraniczne I. Koschembaha-Łyskowskiego.

Po referatach odbyło się spotkanie towarzyskie w Sali Złotej UW.

Maria Zabłocka